

NYA REGLER FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

FAKTABLAD 8: SOCIALA ASPEKTER

De nya reglerna ska bland annat bidra till miljöpolitiken, social inkludering och innovation. De sociala aspekterna omfattar också respekten för rättigheterna enligt gällande lagstiftning.

- De nya direktiven innehåller en **övergripande "social klausul"**:
 - Den hänvisar till skyldigheten att följa gällande miljökrav, sociala skyldigheter och arbetsrätt som följer av EU-rätten, nationell lagstiftning, kollektivavtal och internationell rätt. Det är viktigt att medlemsländerna och myndigheterna ser till att företag som utför byggarbeten eller tjänster verkligen uppfyller sina skyldigheter.
 - Företag som inte uppfyller sina skyldigheter kan uteslutas från upphandlingar.
 - Myndigheterna ska utesluta alla anbud som är orimligt låga på grund av att anbudsgivaren inte följer miljökrav, sociala skyldigheter och arbetsrätt som följer av EU-rätten, nationell lagstiftning, kollektivavtal och internationell rätt. Regeln är ett nytt verktyg i kampen mot social dumpning.
- Myndigheterna kan nu ta hänsyn till **sociala kriterier** vid upphandlingarna:
 - De får t.ex. beakta produktionsprocessen för varor, tjänster och särskilda byggarbeten. På så sätt kan de ge kontraktet till det företag som anställt flest personer från missgynnade grupper, t.ex. långtidsarbetslösa, för att producera varorna eller utföra tjänsterna. De får också ta hänsyn till de anställdas arbetsvillkor.
 - Kriterierna omfattar dock bara den personal som arbetar med konstruktion, produktion eller leverans av de varor och tjänster som ingår i upphandlingen. Man kan alltså inte kräva att företaget ska ta ett allmänt socialt och miljömässigt ansvar, eftersom ett sådant krav inte specifikt gäller de inköpta varorna eller tjänsterna.
- Man kan också ta fasta på **social inkludering**. Det blir numera möjligt att **vika kontrakt** för
 - skyddade verkstäder eller företag som har som mål att anställa personer från missgynnade grupper när den gruppen anställda utgör minst 30 procent av personalen.

Kontrakten får bara gälla vissa offentliga tjänster under högst tre år och ges till allmännyttiga företag som utför offentliga tjänster som bygger på personalens engagemang.

- **Sociala tjänster, hälso- och sjukvård, kultur** och vissa andra tjänster som juridiska tjänster och hotell-, restaurang- och matsalstjänster omfattas av **nya förenklade regler** (se faktablad 6).
 - Reglerna gäller upphandlingar på minst 750 000 euro (jämfört med 200 000 för andra tjänster). Upphandlingar till lägre belopp som inte får EU-stöd anses inte vara intressanta för företag i andra medlemsländer.

- Den upphandlande myndigheten kan välja det anbud som bäst uppfyller de kvalitetskrav (t.ex. tillgänglighet, kontinuitet och hållbarhet) som anses avgörande för den aktuella tjänsten.
- Utöver skyldigheten att behandla alla företag lika och offentliggöra upphandlingen (i förenklad form) och tilldelningen gäller nationella regler för den här typen av förfarande.
- De nya EU-reglerna påverkar inte hur de **nationella myndigheterna är organiserade**:
 - Medlemsländerna väljer själva hur de vill organisera sin offentliga sektor. En myndighet får själv bestämma hur den ska utföra sina uppgifter i det allmännas intresse – antingen i egen regi eller genom att låta externa företag utföra dem.
 - Reglerna om offentlig upphandling och koncessioner gäller bara om tjänsterna läggs ut på entreprenad.
 - För samarbete inom den offentliga förvaltningen, t.ex. mellan kommuner, anges i de nya reglerna vilka villkor som parterna måste uppfylla för att inte omfattas av direktiven (se faktablad 5).
- Ekonomiska aktörer ska **uteslutas från upphandlingar** om
 - de dömts för att inte ha betalat skatt eller sociala avgifter – men de kan också uteslutas utan en dom om myndigheten har bevis för att de inte har betalat
 - de inte respekterar den ”sociala klausulen” (se ovan).
- Särskilda regler gäller för **underleverantörer**:
 - De behöriga nationella myndigheterna ska se till att underleverantörerna respekterar miljökrav, sociala skyldigheter och arbetsrätt som följer av EU-rätten, nationell lagstiftning, kollektivavtal och internationell rätt (se övergripande ”social klausul” ovan).
 - Under upphandlingsförfarandet kan alla företag behöva precisera vilken del av kontraktet de tänker lägga ut på entreprenad. I vissa fall ska det företag som får kontraktet ge myndigheten underleverantörernas namn och kontaktuppgifter. Skyldigheterna kan också gälla för underleverantörernas underleverantörer.
 - En ansvarskedja kan upprättas.
 - Underleverantörerna kan eventuellt få betalt direkt av den upphandlande myndigheten.